

Swami Ramanand Teerth
Marathawada University, Nanded

SYLLABUS
of
B.A. III YEAR

HUMAN RIGHTS
(Semester Pattern)

with effect from
JUNE 2011

मानवी हक्क (Human Rights)
बी.ए. तृतीय वर्ष (सेमिस्टर 5 वे)
पेपर क्र. IX
मानवी हक्क आणि राजकीय विचार
(Human Rights and Political Thoughts)

1. राजा राममोहन रॉय
 - राजकीय स्वातंत्र्य
 - सामाजिक स्वातंत्र्य
 - धार्मिक स्वातंत्र्य
2. मानवेंद्रनाथ रॉय
 - नव मानवतावाद
 - संघटीत लोकशाही
 - भारतीय संविधान
3. म. गांधी
 - सर्वोदय - मूलतत्त्वे
 - समता - सामाजिक, राजकीय व आर्थिक समता
 - स्वराज्य - अर्थ व स्वरूप, स्वराज्य व स्वातंत्र्य यातील फरक
 - अस्पृश्यता आणि स्त्री स्वातंत्र्य विषयक विचार
4. डॉ. बी.आर. आंबेडकर
 - लोकशाही संकल्पना, राज्य समाजवाद
 - राज्य व शिक्षण
 - जाती व्यवस्थेवरील विचार
 - जाती व्यवस्थेचा अंत

संदर्भ पुस्तके :

1. भारतीय राजकीय विचार डॉ. भा.ल. भोळे
2. भारतीय राजकीय विचारवंत डॉ. शांताराम भोगले
3. भारतीय राजकीय विचारवंत डॉ. ज.रा. शिंदे
4. भारतीय राजकीय विचारवंत प्रा. किशन चोपडे
5. भारतीय राजकीय विचारवंत डॉ. वि.मा. बाचल

मानवी हक्क (Human Rights)
बी.ए. तृतीय वर्ष (सेमिस्टर 5 वे)
पेपर क्र. X
मानवी हक्क आणि सामाजिक चळवळी
(Human Rights and Social Movement)

1. **आरक्षण विषयक चळवळ**
 - आरक्षणाची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी
 - राजर्षी शाहू महाराज आणि आरक्षण धोरण
 - डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर आणि आरक्षण विषयक भूमिका
2. **महाराष्ट्रातील कामगार व शेतमजूर चळवळ**
 - कामगार चळवळीची ध्येय, उद्दिष्टे व कारणे
 - इंटक (INTUC)
 - आयटक (AITUC)
 - शेतकरी संघटना ध्येय, उद्दिष्टे व आंदोलने
3. **महाराष्ट्रातील सहकारी चळवळ**
 - अर्थ, उद्दिष्टे
 - गुण व दोष
 - सहकार चळवळीची वाटचाल व तिच्या समस्या

संदर्भ पुस्तके :

1. महाराष्ट्र शासन आणि राजकारण	डॉ. भूषण जोरगुलवार
2. महाराष्ट्र शासन आणि राजकारण	डॉ. विठ्ठल मोरे
3. महाराष्ट्र शासन आणि राजकारण	डॉ. विलास पाटील
4. भारतीय राजकीय व्यवस्था	डॉ. भा.ल. भोळे
5. राजनैतिक सिध्दात की रूपरेखा	ओ.बी. गाबा
6. भारतीय राजकीय व्यवस्था	प्रा. सुधाकर कुलकर्णी

मानवी हक्क (Human Rights)
बी.ए. तृतीय वर्ष (सेमिस्टर 5 वे)
पेपर क्र. XI
आंतरराष्ट्रीय संघटना आणि मानवी हक्क
(International Organization and Human Rights)

1. **संयुक्त राष्ट्र संघटना (U.N.O.)**
 - प्रास्ताविक, युनोची ध्येय व उद्दिष्टे
 - युनोचे मानवी हक्क विषयक प्रमुख ठराव
 - बालकांचे अधिकार विषयक ठराव
 - वांशिक भेदभाव निर्मुलन समिती
2. **मानवाधिकार उच्चायुक्त**
 - आंतरराष्ट्रीय गुन्हेगारी न्यायालय
 - मानवाधिकार सभा
3. **नागरिकता आणि मानवाधिकार**
 - नागरिकतेची संकल्पना, अर्थ
 - व्यक्ती आणि नागरिक यातील फरक
 - आदर्श नागरिकत्व
4. **नागरिकतेचे सिद्धांत**
 - उदारमतवादी (Liberalist)
 - मार्क्सवादी (Marxist)
 - बहुलवादी (Pluralist)

संदर्भ पुस्तके :

1. आंतरराष्ट्रीय राजनिती - बी.एल. फडीया
2. राजनैतिक सिद्धांत की रूपरेखा - ओ.पी. गाबा
3. India and the world chaning scenario - CBC Srivastava
4. मानवी हक्क - संपा. डॉ. कुंभार व प्रा. कुलकर्णी
5. मानवाधिकार - संपा. डॉ. व्ही.एल. एरंडे
6. संयुक्त राष्ट्र संघटना - शैलेंद्र देवळाणकर

मानवी हक्क (Human Rights)
बी.ए. तृतीय वर्ष (सेमिस्टर 6 वे)
पेपर क्र. XII
मानवी हक्क आणि राजकीय विचार
(Human Rights and Political Thoughts)

1. प्लेटो
 - न्याय संकल्पना
 - स्त्री साम्यवाद
 - संपत्तीचा साम्यवाद
 - शिक्षण सिध्दांत
 2. जॉन लॉक
 - नैसर्गिक हक्काची संकल्पना
 - अर्थ व स्वरूप
 3. जे.एस. मील
 - स्वातंत्र्यासंबंधी विचार - आचार व विचार स्वातंत्र्य
 4. टी.एच. ग्रीन
 - स्वातंत्र्य विषयक विचार : आंतरीक स्वातंत्र्य, बाह्य स्वातंत्र्य,
 - सकारात्मक स्वातंत्र्य
 - अधिकार : नैसर्गिक, वैधानिक व राज्याला विरोध करण्याचा अधिकार
 5. हेरॉल्ड जे. लास्की
 - स्वातंत्र्यासंबंधी विचार
 - स्वातंत्र्याचे संरक्षण
 - अधिकार व त्याचे संरक्षण
-

संदर्भ पुस्तके :

1. पाश्चिमात्य राजकीय विचार	- डॉ. भा.ल. भोळे
2. निवडक राजकीय विचारवंत	- प्रा. सुधाकर कुलकर्णी
3. पाश्चिमात्य राजकीय विचारवंत	- प्रा.डॉ. भूषण जोरगुलवार
4. पाश्चिमात्य राजकीय विचारवंत	- प्रा.डॉ. घारे आणि प्रा. बाचल
5. पाश्चिमात्य राजकीय विचार	- प्राचार्य डॉ. ना.य. डोळे

मानवी हक्क (Human Rights)
बी.ए. तृतीय वर्ष (सेमिस्टर 6 वे)
पेपर क्र. XIII
मानवी हक्क आणि सामाजिक चळवळी
(Human Rights and Social Movement)

1. पर्यावरण विषयक चळवळ
 - पर्यावरण-अर्थ, व्याख्या, पर्यावरण संरक्षण व त्याचे महत्त्व
 - चिपको आंदोलन
 - नर्मदा बचाव आंदोलन
 - भूमी सुधार आंदोलन - पाणी अडवा पाणी जिरवा, वन संरक्षण
2. दलित चळवळ
 - डॉ. आंबेडकरांचे दलित चळवळीतील योगदान
 - स्वातंत्र्योत्तर दलित चळवळ - स्वरूप आणि वाटचाल
 - मराठवाडा विद्यापीठ नामांतर चळवळ
3. मराठवाडा विकास आंदोलन
 - ऐतिहासिक पार्श्वभूमी
 - विकास आंदोलनाची कारणे
 - विविध विकास आंदोलने
 - जनता विकास परिषद
 - विकास आंदोलनाची प्रस्तुतता

संदर्भ पुस्तके :

1. समकालीन राजकीय समस्या - डॉ. ज.रा. शिंदे, डॉ. प्रशांत अमृतकर
2. महाराष्ट्र शासन आणि राजकारण - डॉ. भूषण जोरगुलवार
3. महाराष्ट्र शासन आणि राजकारण - प्रा. भिवसनकर
4. Development of Marathwada - Published by Swami Ramanand
a Perspective Teerth Research Institute,
Aurangabad-1999
5. जनता विकास परिषदेची प्रकाशने

मानवी हक्क (Human Rights)
बी.ए. तृतीय वर्ष (सेमिस्टर 6 वे)
पेपर क्र. XIV
आंतरराष्ट्रीय संघटना आणि मानवी हक्क
(International Organization and Human Rights)

1. **संयुक्त राष्ट्र संघटना (UNO)**
 - युनो आणि मानवाधिकार आयोग
 - निर्वासीत आणि महिला विषयक आयोग
 - आंतरराष्ट्रीय मजूर संघटना (I.L.O.)
 - युनेस्को (UNESCO)
2. **जागतिकीकरण आणि मानवी हक्क :**
 - खाजगीकरण, उदारीकरण व जागतिकीकरण
 - अर्थ, स्वरूप, व्याप्ती आणि महत्व
 - जागतिकीकरणाचे विविध पैलू
 - जागतिकीकरण आणि मानवी हक्क परस्पर संबंध
3. **मानवी अधिकारासमोरील अड्याने आणि उपाय**
 - अल्पसंख्याकाची सुरक्षा
 - पर्यावरण व प्रदूषण
 - दहशतवाद
 - मानवी हक्कावरील उपाय

संदर्भ पुस्तके :

1. समकालीन जागतिक राजकारण	- शैलेन्द्र देवळाणकर
2. आंतरराष्ट्रीय राजनिती	- बी.एस. फडीया
3. दहशतवाद	- य.दी. फडके
4. India and the world changing scenario	- CBC Srivastava
5. राजनैतिक सिध्दांत की रुपरेखा	- ओ.पी. गाबा
6. मानवी हक्क	- संपा. डॉ. नागोराव कुंभार व प्रा. सुधाकर कुलकर्णी
7. संयुक्त राष्ट्र संघटना	- शैलेन्द्र देवळाणकर